

Informatienota voor de raad

Datum 26 sept 2022

Onderwerp	Kostendelers en inkomensbeleid
Versienummer	V1.0

Portefeuillehouder Paul Guldemon

Informant H.G.J. Lubbers
Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling
Telefoon 038 498 3291
Email HGJ.Lubbers@zwolle.nl
Bijlagen Blog Martijn Schut

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

te verwachten maatregelen op het terrein van inkomen waaronder de kostendelersnorm.

Datum

26 september 2022

[Toelichting op het voorstel](#)**Inleiding**

In de vergadering van 4 juli 2022 over de jaarstukken 2021 werd door de wethouder financiën nadere informatie toegezegd over de norm voor kostendelers en de aanstaande maatregelen op het terrein van de participatiewet. Een kostendeler is binnen het kader van de participatiewet een persoon die samen met andere volwassenen in een pand woont.

Onderstaand treft u onze voornemens en verwachtingen aan op het terrein van inkomen binnen de participatiewet.

Kernboodschap

De gemeente Zwolle wil de inkomenszekerheid voor mensen versterken. Mensen moeten financiële tegenvallers en veranderingen kunnen opvangen. Ook in geval van weinig inkomen.

Onderstaand treft u onze vier belangrijkste voornemens en verwachtingen aan op het terrein van inkomen binnen de participatiewet.

Voor de volledigheid zijn in bijlage één alle verwachte maatregelen op een rij gezet.

Toelichting*Kostendelers*

Vanaf 1 januari 2015 is de kostendelersnorm ingevoerd in de Participatiewet. De kostendelersnorm houdt in dat de hoogte van de uitkering afhangt van de samenstelling van het huishouden.

Medebewoners delen in de vaste kosten van een woning en huishouden. Hoe meer personen in één huis wonen, hoe lager de uitkering. Niet iedere huisgenoot telt mee voor de kostendelersnorm.

Huisgenoten onder de 21 jaar blijven buiten beschouwing. Deze uitzondering geldt ook voor huurders, kostgangers, studenten en leerlingen beroepsbegeleidende leerweg (BBL).

Het Rijk wil per 1 januari a.s. de kostendelersnorm laten vervallen voor ouders van inwonende kinderen tot 27 jaar. Dit juichen wij toe en we zullen ons voorbereiden om de maatregel tijdig te kunnen uitvoeren.

Samenwonen

Vorig jaar kwam de gemeente Tilburg in het nieuws met het opnieuw toepassen van een kennismakingsperiode voor bijstandsgerechtigden die willen gaan samenwonen als waren zij gehuwd. De vraag van uw raad was of we dit in Zwolle ook zouden kunnen toepassen. Deze kennismakingsperiode is ontstaan vanuit de rechtspraak en gewoonte. Ook Zwolle maakte in het verleden gebruik van de mogelijkheid om “op proef samen te wonen” met behoud van uitkering omdat mensen hier regelmatig naar vroegen. Het toekennen van een kennismakingsperiode is op enig moment verdwenen uit de gemeentelijke en ook de Zwolse praktijk. Hiervoor waren een aantal redenen aan te wijzen:

- weinig draagvlak in de samenleving (mensen wonen samen en krijgen allebei bijstand).
- arbeidsintensieve karakter van de regeling voor de gemeenten.
- Moeilijk uitleggen waarom we sommigen uitsluiten van de regeling en anderen niet.
- Beperkte toepassing: aantal beëindigingen van periodieke bijstandsuitkering op grond van relatievorming is in Zwolle ca. 25 per jaar.

We merken echter dat mensen soms de stap naar een nieuwe toekomst niet durven te zetten en vrezen niet terug te kunnen naar de oude situatie als het samenwonen niet goed bevalt. Mensen zijn onzeker over het opgeven van hun woning, verwachten verlies van uitkeringsrechten of willen hun vertrouwde omgeving behouden. Wij stellen daarom voor de proef in de gemeente Tilburg nauwlettend

Datum

26 september 2022

te volgen. We verwachten de eerste resultaten in het najaar 2023 en zijn daarbij tevens geïnteresseerd in de effecten van doorstroming op de woningmarkt.

Daarnaast zullen we verkennen hoe we bijstandsgerechtigden meer vertrouwen en zekerheid kunnen bieden in situaties dat zij een stap naar een nieuwe toekomst zetten. Deze voorzichtigheid van mensen menen wij namelijk ook te herkennen in gevallen waar mensen door het accepteren van betaalde arbeid de bijstand kunnen verlaten.

Inkomensvrijlating

De huidige participatiewet kent drie mogelijkheden om inkomsten uit arbeid gedeeltelijk vrij te laten. De gemeente Zwolle laat de inkomsten dan gedeeltelijk buiten beschouwing bij de berekening van de bijstandsuitkering. De reguliere vrijlating van 25% van de arbeidsinkomsten gedurende zes maanden kent een wettelijk maximum van € 226 per maand (1.7.2022). Voor de alleenstaande ouder die de volledige zorg heeft voor een of meer kinderen tot 12 jaar, kan na afloop van de reguliere inkomstenvrijlating nog voor maximaal 30 maanden een aanvullende inkomstenvrijlating worden toegepast. Deze vrijlating is wettelijke maximaal € 141,12 per maand (1.7.2022). De huidige regeling heeft ten doel mensen met een uitkering te stimuleren tot acceptatie van een (gedeeltelijke) baan. Tot slot bestaat er nog de mogelijkheid 15% van de arbeidsinkomsten tot een maximum van € 143,12 per maand (1.7.2022) vrij te laten voor mensen met een medische urenbeperking.

Het kabinet Rutte IV wil deze bijverdiengrenzen in de Participatiewet verruimen. Daarbij zal ook aandacht worden besteed aan de onzekere gevoelens van een inwoner bij beëindiging van een uitkering. Soms deinst een uitkeringsgerechtigde terug voor werkaanvaarding vanwege de vele drempels. De regering wil, evenals de gemeente Zwolle, dat mensen met een langdurige uitkering actief worden ondersteund en gestimuleerd in het vinden van werk. Het kabinet werkt dit plan uit het coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' nog verder uit. We verwachten dit initiatief in 2023. Meer ondersteuning is ons inziens op zijn plaats.

Nazorg

Wij willen graag dat mensen met een uitkering uitstromen naar werk. Er ontstaat voor de betrokken inwoner een geheel nieuwe situatie. Deze verandering in omstandigheden gaat vaak gepaard met onzekerheid en vragen. Mensen gaan makkelijker aan het werk als ze zich veilig voelen om die stap te zetten. Vooral mensen die een arbeidsbeperking hebben. We willen de overgangen naar werk of terug naar de uitkering makkelijker maken. Zwolle maakt al gebruik van de verkorte aanvraag voor mensen die binnen zes maanden terugkomen in de periodieke uitkering. Tiem BV maakt al gebruik van een "WerkLoonT" van Stimulansz. Met WerkLoonT maken we inzichtelijk wat de financiële gevolgen voor mensen zijn als zij vanuit de bijstand (meer) gaan werken. Het vergelijkt de oude situatie in de bijstand en de nieuwe situatie met werk.

We gaan nazorg bieden door middel van gesprekken aan of anderszins onderhouden van contacten met deze groep van bijstandsgerechtigden. De voormalig bijstandsgerechtigde kan dan vroegtijdig onverwachte problemen bespreken met een deskundige. Dit bieden van nazorg zal extra formatieve capaciteit vergen.

Financiën

Deze zijn vooralsnog moeilijk te schatten vanwege de vele onvoorzienbare variabelen zoals eventuele vergoedingen van het Rijk.

Communicatie

Niet van toepassing

Datum 26 september 2022

Vervolg

In de komende maanden zullen op ambtelijk niveau voorbereidende werkzaamheden worden uitgevoerd voor verschillende maatregelen. Het Rijk zal na besluitvorming over de verwachte maatregelen een publiciteitscampagne starten. Voor zover aan de orde zullen wij publicitair flankerend optreden.

Openbaarheid

Dit voorstel is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer

Datum

26 september 2022

S[Martijn Schut's blog](#)Posted on [22 juni 2022](#)

Armoedebeleid en schuldhulpverlening

Kabinet versoepelt bijstand en wil ruimere mogelijkheden categoriale bijzondere bijstand

Minister Schouten [schrijft](#) aan de Tweede kamer dat ze de Participatiewet wil aanpassen. Veel aanpassingen werden al aangekondigd in het [coalitieakkoord](#) of zijn al in gang gezet onder het vorige kabinet. Maar er zijn ook een paar nieuwe voorstellen. Alle voorstellen op een rij:

1. **Verruiming bijverdiengrenzen.** Maatregel uit coalitieakkoord van het kabinet.
2. **In schrijnende situaties afwijken van aanvraagdatum=ingangsdatum.**
Bijvoorbeeld tijdens/na afloop oproepcontract of bij pensionering/AIO komt het regelmatig voor dat aanvragers al één of enkele maanden nauwelijks inkomsten hebben ontvangen voordat ze een bijstandsuitkering aanvragen.
3. **Automatisch verrekenen van inkomsten uit arbeid.**
Door automatisch verrekenen op basis van gegevens uit de polisadministratie kunnen inkomsten worden verrekend zonder dat mensen elke maand hun loonstrook hoeven in te leveren.
4. **Verken mogelijkheden bufferbudget** om inkomensschommelingen op te vangen.
5. **Recht op eigenstandig vormgeven van participatie, als arbeid geen optie is.**
Denk aan geen voorafgaande toestemming voor het verrichten van vrijwilligerswerk, mantelzorg of voor het volgen van een eigen opleiding.
6. **Versimpel het verrekenen van het vakantiegeld.**
Uit arbeid opgebouwd vakantiegeld wordt maandelijks op de bijstand in mindering gebracht. In de maand van uitbetaling van het vakantiegeld heeft betrokkene dan een extraatje, maar in de andere maanden beschikt hij over minder middelen dan de bijstandsgerechtigde zonder werk. Wijzigingen in de verrekensystematiek kunnen dit (deels) voorkomen.

Datum 26 september 2022

7. **Eenvoudigere aanvraagprocedure.**
Onder andere voor personen die vanwege tijdelijke arbeid kortdurend bijstandsonafhankelijk zijn geweest. Hierdoor wordt een drempel om kortdurende arbeid te aanvaarden weggenomen.
8. **4-weken-zoektermijn voor jongeren tot 27 jaar wordt kan-bepaling.**
Hierdoor kan maatwerk worden geboden. Jongeren blijven beter bij de gemeente in beeld, waardoor escalatie (denk aan dakloosheid) kan worden voorkomen.
9. **Merk ontvangsten uit giften, incidentele hobbymatige verkoop, ondersteuning uit eigen netwerk en geldleningen niet als middelen aan,** tenzij vanuit bijstandsverlening onaanvaardbaar. In samenspraak met de uitvoering worden tot indicatieve maximale bedragen komen zodat de financiële prikkel om te werken behouden blijft.
10. **Kostendelersnorm n.v.t. bij vooropgezet tijdelijk verblijf.**
Denk bijvoorbeeld aan mensen in een crisissituatie, daklozen of mensen die dakloos dreigen te raken.
11. **Wegnemen belemmeringen in de bijstand voor het verlenen van mantelzorg.**
Indien arbeidsinschakeling op de korte termijn buiten beeld is, moet worden voorkomen dat andere maatschappelijk gewaardeerde werkzaamheden worden belemmerd.
12. **Harmoniseer de hoogte van de aanvullende bijzondere bijstand aan jongeren van wie ouders niet in beeld zijn of geen ondersteuning kunnen bieden door ziekte of armoede.**
Er zijn nu nog grote verschillen tussen gemeenten.
13. **Mogelijkheid tot verlening van categoriale bijzondere bijstand.**
Door de mogelijkheid te creëren om bij AMvB aan te wijzen situaties categoriale bijzondere bijstand toe te staan, kan soepeler worden ingespeeld op bredere behoeften aan inkomensondersteuning, zoals deze zich ook in het recente verleden hebben voorgedaan (Energietoeslag).
14. **Mogelijkheid om arbeids- en/of re-integratieverplichtingen af te stemmen op situatie van de bijstandsgerechtigde.**
15. **Gemeenten mogen activiteiten gericht op maatschappelijke participatie verplichten.** Voor bijstandsgerechtigden met grote afstand tot arbeidsmarkt.
16. **Gemeenten mogen maatregelen afstemmen op de individuele omstandigheden.**
17. **Gelijke inlichtingenplicht bij gemeenten en SVB.**
Op basis van de Wet eenmalige gegevensvraag hoeven burgers al bekende gegevens niet opnieuw aan te leveren. Op dit moment zijn er verschillen tussen wat bij SVB niet en wat bij gemeenten wel moet worden aangeleverd.
18. **Verruim het experimenteerartikel,** zodat meer onderzoek kan worden gedaan naar andere werkwijzen.
19. **Investeer in vakmanschap.**
Denk bijvoorbeeld aan het verankeren van inzichten uit pilots voor het bevorderen van de economische zelfstandigheid binnen het kader van 'Vakkundig aan het Werk'.
20. **Bijstand afstemmen op individuele omstandigheden.**
Deze mogelijkheid bestaat al, maar wordt centraler in de wet te verankerd. Hierdoor wordt het professionele belang om steeds te toetsen of de algemene regels in deze situatie wel afdoende zijn sterker geëxpliciteerd.
21. **Expliciteer de maatwerkmogelijkheid binnen de kostendelersnorm.**
Ook deze mogelijkheid is er al. Maar door de mogelijkheid te expliciteren wordt handelingsverlegenheid voorkomen en meer rechtszekerheid geboden.